

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Наказателни Дела](#) > [Съдебно Сътрудничество](#) > Европейска заповед за арест

Европейска заповед за арест

Европейската заповед за арест (ЕЗА) е опростена трансгранична съдебна процедура за предаване с цел наказателно преследване или изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане. Заповед, която е издадена от съдебен орган на една държава — членка на ЕС, е валидна за цялата територия на Европейския съюз. Европейската заповед за арест се прилага от 1 януари 2004 г. Тя заменя дългите процедури по екстрадиция, които съществуваха между държавите — членки на ЕС.

Как функционира услугата

Тя представлява искане на съдебен орган в една държава от ЕС за задържане на лице в друга държава членка и за предаване на това лице с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, издадени в първата държава членка. Механизмът се основава на принципа на взаимното признаване на съдебни решения. Той действа във всички държави — членки на ЕС.

Той действа посредством преки контакти между съдебните органи.

При изпълнението на ЕЗА органите трябва да зачитат [процесуалните права на заподозрените или обвиняемите](#), като например правото на информация, правото да имат адвокат, правото да имат устен преводач и правото на правна помощ, както са предвидени съгласно правото на държавата, в която те са задържани.

Какви са разликите с традиционната екстрадиция?

1. Стриктни срокове

Държавата, в която лицето е задържано, трябва да вземе окончателно решение относно изпълнението на европейската заповед за арест в срок от 60 дни от задържането на лицето. Ако лицето даде съгласие за предаването, решението за задържане трябва да се вземе в срок до 10 дни.

Исканото лице трябва да бъде предадено възможно най-скоро на дата, уговорена между съответните органи, и не по-късно от 10 дни след окончателното решение за изпълнението на европейската заповед за арест.

2. Проверка за двойна наказуемост — вече не се изисква за 32 категории престъпления

За 32 категории престъпления не се извършва проверка дали деянието да се квалифицира като престъпление в двете държави. Единственото изискване е деянието да е *наказуемо в издаващата държава с лишаване от свобода за максимален срок не по-малко от 3 години*.

Що се отнася до други престъпления, за осъществяването на предаването може да бъде поставено условието деянието да съставлява престъпление в изпълняващата държава.

3. Без политическо участие

Решенията се вземат само от съдебните органи, като всякакви политически съображения са изключени.

4. Предаване на свои граждани

Държавите —членки на ЕС вече не могат да отказват да предават свои граждани, освен ако поемат изпълнението на присъдата за лишаване от свобода, постановена срещу исканото лице.

5. Гаранции

Държавата, която изпълнява ЕЗА, може да поиска гаранции, че:

- а) след определен период лицето ще има право да поиска преразглеждане, ако наложеното наказание е доживотен затвор.
- б) исканото лице може да изтърпи наложеното наказание лишаване от свобода в изпълняващата държава, ако то е неин гражданин или обичайно пребиваващ в нея.

Ограничен брой основания за отказ

Дадена държава може да откаже да предаде издирваното лице само ако е приложимо едно от задължителните или незадължителните основания за отказ:

Задължителни основания

- лицето вече е било съдено за същото престъпление (*ne bis in idem*)
- ненавършили пълнолетие лица (лицето не е навършило възрастта, на която може да носи наказателна отговорност в изпълняващата държава)
- амнистия (изпълняващата държава е имала възможност да предприеме наказателно преследване срещу лицето и престъплението е амнистирано в тази държава).

Незадължителни основания като:

- липса на двойна наказуемост за престъпления, различни от 32-те престъпления, посочени в член 2, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА
- териториална компетентност
- висящо наказателно производство в изпълняващата държава
- изтекла давност и др.

Наръчник за издаване и изпълнение на ЕЗА

Европейската комисия публикува [Наръчник за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест \(1.95 MB - PDF\) EN](#) с цел да улесни и опрости ежедневната работа на съответните съдебни органи. Наръчникът предоставя подробни насоки относно процедурните стъпки при издаването и изпълнението на ЕЗА. В Наръчника също така са предоставени подробни разяснения относно основната съдебна практика на Съда на Европейския съюз по тълкуването на конкретни разпоредби от Рамковото решение за ЕЗА.

Всички езикови версии на Наръчника могат да бъдат намерени [тук](#).

Статистика относно използването на ЕЗА

- със съгласие — в срок от 16,4 дни
- без съгласие — в срок от 45 дни.

През 2019 г. по среднотатистически данни исканото лице е било предавано:

- със съгласие — в срок от 16,7 дни
- без съгласие — в срок от 55,75 дни.

През 2020 г. по среднотатистически данни исканото лице е било предавано:

- със съгласие — в срок от 21,25 дни
- без съгласие — в срок от 72,45 дни.

През 2021 г. по среднотатистически данни исканото лице е било предавано:

- със съгласие — в срок от 20,14 дни
- без съгласие — в срок от 53,72 дни.

През 2022 г. по среднотатистически данни исканото лице е било предавано:

- със съгласие — в срок от 20,48 дни
- без съгласие — в срок от 57,29 дни.

През 2023 г. по средностатистически данни исканото лице е било предавано:

- със съгласие — в срок от 19,93 дни
- без съгласие — в срок от 60,12 дни.

Отговори на въпросника относно ЕЗА: [2014 \(1.54 MB - PDF\) EN](#) | [2015 \(1.44 MB - PDF\) EN](#) | [2016 \(1.69 MB - PDF\) EN](#) | [2017 \(1.24 MB - PDF\) EN](#) | [2018 \(1.51 MB - PDF\) EN](#) | [2019 \(1.06 MB - PDF\) EN](#) | [2020 \(1.44 MB - PDF\) EN](#) | [2021 \(1.45 MB - PDF\) EN](#) | [2022 \(1010.85 KB - PDF\) EN](#) | [2023 \(954.49 KB - PDF\) EN](#).

Не са налични данни за всички държави; данните за издадените ЕЗА обаче са пълни за 2015 г., 2016 г. и 2017 г.

ЕЗА	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Издадени	14.948	16.144	16.636	17.491	17.471	20.226	15.938	14.789	13.335	14.071
Изпълнени	5.535	5.304	5.812	6.317	6.976	5.665	4.397	5.144	4.540	5.450

Проекти, финансирани по програма „Правосъдие“

Проучването [InAbsentiaEW](#) представлява сравнителноправно проучване на европейските заповеди за арест (ЕЗА), свързани с лица, които не са присъствали по време на производството, довело до постановяването на присъда (неприсъствено производство). Практиката показва, че често възникват проблеми при издаването и изпълнението на такива ЕЗА. Целта на проучването е била да се анализират причините за тези проблеми и да се формулират общи стандарти за издаването на такива европейски заповеди за арест, за да се гарантира тяхното правилно и справедливо изпълнение. Изследванията са проведени чрез проучвания на конкретни случаи от Белгия, Унгария, Ирландия, Нидерландия, Полша и Румъния.

ЕЗА и условия на задържане

Въпреки че всички държави членки трябва да спазват Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), на практика съществуват значителни различия по отношение на предварителното задържане, и по-специално на материалните условия на задържане. Както се признава от Съда на ЕС в решението по делото *Aranyosi/Căldăraru*, тези различия в условията на задържане оказват реално въздействие върху взаимното доверие между държавите членки и функционирането на ЕЗА. От 2016 г. насам изпълнението на ЕЗА е забавено или отказано поради реален риск от нарушаване на основните права в почти 300 случая.

С цел да се засили съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и да се подобрят условията на задържане в целия ЕС, на 8 декември 2022 г. Комисията прие Препоръка относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане. В тази препоръка се прави консолидиран преглед на избрани европейски минимални стандарти за материалните условия на задържане и процесуалните права при предварителното задържане с акцент върху ключови приоритетни области за защитата на основните права на затворниците.

Връзки по темата

[Рамково решение относно европейската заповед за арест](#)

[Доклад относно изпълнението на Рамковото решение на Съвета относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки](#)

[Препоръка на Комисията относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане](#)

[Неофициален документ на Комисията в областта на ПВР в контекста на приемането на Препоръката на](#)

Комисията относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане

■ Последна актуализация: 17/02/2026

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.